

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HOÁ NGHỆ THUẬT

NGUYỄN VĂN TUẤN

**XÂY DỰNG VÀ BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG SINH THÁI
TRONG CÁC LÀNG NGHỀ Ở HUYỆN GIA LỘC - TỈNH HẢI
DƯƠNG**

KHOÁ LUẬN TỐT NGHIỆP
NGÀNH QUẢN LÝ VĂN HÓA

Người hướng dẫn khoa học: TS. Phan Thanh Tá

Hà Nội - 2014

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành khóa luận của mình, em xin gửi lời cảm ơn chân thành tới thầy, cô giáo trong Khoa quản lý văn hóa – Nghệ thuật, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội. Đặc biệt em xin trân trọng gửi lời cảm ơn tới Ts. Phan Thanh Tá, người mà đã giúp đỡ em để hoàn thành tốt khóa luận này.

Em xin chân thành cảm ơn Ủy ban Nhân dân huyện Gia Lộc, Phòng Văn hóa huyện Gia Lộc, Phòng Tài nguyên và Môi trường huyện Gia Lộc và các đồng chí trong Ban thanh tra môi trường huyện đã tạo điều kiện và cung cấp tư liệu giúp em có thể tìm hiểu, nghiên cứu và hoàn thiện bài khóa luận của mình.

Mặc dù đã có rất nhiều cố gắng nhưng do còn hạn chế về kiến thức và thời gian nên khóa luận không thể tránh khỏi những thiếu sót, rất mong được sự góp ý của quý thầy cô cùng các bạn để khóa luận hoàn thiện hơn nữa.

Ngày 15 tháng 05 năm 2014

Tác giả

Nguyễn Văn Tuấn

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU.....	4
Chương 1: MÔI TRƯỜNG SINH THÁI TRONG CÁC LÀNG NGHỀ Ở NƯỚC TA HIỆN NAY.....	9
1.1 Nghề - làng nghề - môi trường sinh thái.....	9
1.1.1 Nghề và làng nghề.....	9
1.1.2 Môi trường và môi trường sinh thái.....	13
1.2 Môi trường sinh thái trong các làng nghề.....	15
1.2.1 Chất thải và xử lý chất thải trong các làng nghề	15
1.2.2 Vai trò của môi trường sinh thái trong các làng nghề.....	17
1.2.3 Tác động của ô nhiễm môi trường tới đời sống dân cư	18
Chương 2: THỰC TRẠNG MÔI TRƯỜNG SINH THÁI TRONG CÁC LÀNG NGHỀ Ở HUYỆN GIA LỘC TỈNH HẢI DƯƠNG.....	20
2.1 Làng nghề ở huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương.....	20
2.1.1 Diện mạo đời sống xã hội của huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương	20
2.1.2 Sản phẩm các làng nghề ở huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương.....	23
2.2 Thực trạng môi trường sinh thái ở các làng nghề	28
2.2.1 Sự độc hại trong các chất thải trong làng nghề ở huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương.....	28
2.2.2 Sự ô nhiễm môi trường trong các làng nghề ở huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương	31
2.2.3 Đánh giá – Nhận xét.....	35
Chương 3: NÂNG CAO HIỆU QUẢ XÂY DỰNG VÀ BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG SINH THÁI TRONG CÁC LÀNG NGHỀ Ở HUYỆN GIA LỘC, TỈNH HẢI DƯƠNG.....	37
3.1 Chính sách và pháp luật của Đảng và Nhà nước về bảo vệ môi trường sinh thái làng nghề hiện nay.....	37

3.1.1 Chính sách và pháp luật của nhà nước về xây dựng và bảo vệ môi trường sinh thái làng nghề.....	37
3.1.2 Công tác thanh tra – kiểm tra xử lý vi phạm ô nhiễm môi trường hiện nay.....	43
3.2 Xây dựng và bảo vệ môi trường sinh thái trong các làng nghề ở huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương	60
3.2.1 Ý thức và trách nhiệm của các cơ sở sản xuất trong quá trình sản xuất các sản phẩm hàng hóa	60
3.2.2 Trách nhiệm của chính quyền và các cơ quan chức năng trong công tác bảo vệ môi trường sinh thái làng nghề	62
3.2.3 Xây dựng hệ thống xử lý chất thải trong các làng nghề	68
3.2.4 Ý thức bảo vệ môi trường sinh thái của người dân trong các làng nghề	70
KẾT LUẬN.....	72
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	74
PHỤ LỤC.....	75

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Khai thác tiềm năng nội lực, thúc đẩy sản xuất, phát triển hàng hóa xuất nhập khẩu, tăng trưởng kinh tế, nâng cao mức sống của người lao động là những vấn đề quan tâm hàng đầu của Đảng và Nhà nước ta hiện nay.

Những năm qua, ở những vùng nông thôn ở nước ta các làng nghề phát triển khá mạnh và đóng góp đáng kể cho phát triển kinh tế - xã hội của các địa phương. Song bên cạnh đó tại đây cũng đã nảy sinh những vấn đề về môi trường gây bức xúc, đòi hỏi sự quan tâm tháo gỡ kịp thời của các ngành, các cấp, đặc biệt là chính quyền địa phương nơi có các làng nghề.

Việc phát triển làng nghề là một phần quan trọng của công nghiệp hóa – hiện đại hóa nông nghiệp và nông thôn trong những năm đầu thế kỷ 21. Phát triển mạnh những ngành nghề, đẩy mạnh xuất khẩu các sản phẩm truyền thống có giá trị kinh tế cao, sử dụng nhiều lao động là lợi thế của các làng nghề địa phương. Đời sống nông dân ở nhiều vùng nông thôn trong cả nước đã khấm khá lên do sản xuất nông nghiệp phát triển, đồng thời với việc khôi phục và phát triển các làng nghề. Những làng nghề đã nêu được bài học về làm giàu ở nông thôn. Tuy nhiên chính những nơi này đã và đang phải đối mặt với tình trạng ô nhiễm môi trường cần phải giải quyết kịp thời.

Hiện nay, việc khôi phục và phát triển làng nghề nông thôn đang có những thuận lợi, được nhà nước hỗ trợ kinh phí tìm đầu ra cho sản phẩm. Tuy nhiên do sự phát triển ồ ạt và thiếu quy hoạch nên đã dẫn tới hậu quả là môi trường ở các làng nghề bị ô nhiễm nghiêm trọng. Tại các làng nghề hiện nay đang bị ô nhiễm cả về : vật lý, hóa học và cả sinh học. Hiện trạng về ô nhiễm biểu hiện: không khí thì bị ô nhiễm về nhiệt, tiếng ồn, hơi độc, bụi khói và không gian sống thì ngày càng bị thu hẹp do đất phải nhường chỗ cho sản

xuất công nghiệp và các công trình khác. Đất sản xuất nông nghiệp và nguồn nước sinh hoạt nhiều nơi đang có nguy cơ ô nhiễm nặng do phế thải công nghiệp và sinh hoạt. Cây xanh vốn là đặc trưng của nông thôn Việt Nam, nhưng nay đã bị thu hẹp dần, nhường chỗ cho các công trình xây dựng.

Ô nhiễm môi trường nông thôn nói chung và môi trường các làng nghề nói riêng hiện đang là vấn đề được cả xã hội quan tâm.

Trong bức tranh tổng thể của quá trình phát triển kinh tế - xã hội đất nước, tỉnh Hải Dương nói chung và huyện Gia Lộc nói riêng đang chuyển mình đi lên với những bước đi phù hợp trong điều kiện cụ thể của địa phương. Gia Lộc là một huyện đồng bằng vùng châu thổ sông Hồng, nằm ở trung tâm của tỉnh Hải Dương, có vị trí chiến lược giữa khu tam giác kinh tế phía bắc Hà Nội - Hải Phòng - Quảng Ninh, là cửa ngõ phía Nam của thành phố Hải Dương. Trong những năm qua thực hiện quyết định của Ủy ban nhân dân tỉnh về *Quy hoạch tổng thể phát triển kinh tế- xã hội huyện Gia Lộc đến năm 2020*, Đảng bộ, chính quyền và nhân dân Gia Lộc đã và đang nỗ lực phấn đấu đạt được những thành tựu bước đầu rất quan trọng: kinh tế tăng trưởng nhanh, với cơ cấu kinh tế chuyển đổi khá hợp lý, bộ mặt nông thôn thay đổi căn bản, đời sống nhân dân được cải thiện đáng kể, những vấn đề xã hội bức xúc căn bản được giải quyết tốt, chính trị xã hội ở địa phương ổn định Tuy nhiên, quá trình phát triển ở Gia Lộc cũng đang đặt ra những vấn đề lớn đòi hỏi địa phương phải quan tâm giải quyết, đồng thời cũng cần sự giúp đỡ của tỉnh và trung ương. Đó là vấn đề phát triển làng nghề truyền thống, mở rộng thị trường tiêu thụ, sử dụng hợp lý nguồn tài nguyên đất đai, khắc phục tình trạng ô nhiễm môi trường làng nghề, đồng thời bảo vệ môi trường sinh thái làng nghề nhằm phát triển bền vững những làng nghề truyền thống trên địa bàn huyện. Ô nhiễm môi trường ngày càng trở lên nghiêm trọng, ngày nay ô nhiễm môi trường ở các làng nghề truyền thống, không còn xa lạ với

người dân sinh sống ở các làng nghề và ô nhiễm môi trường không chỉ riêng ở các làng nghề mà đã trở thành vấn đề chung của cả xã hội, và được sự quan tâm của cả xã hội hiện tại cuộc sống của chúng ta đang bị ảnh hưởng rất lớn của sự ô nhiễm môi trường, nhất là những người dân sinh sống ở các làng nghề truyền thống. Đó là sự ô nhiễm môi trường tự nhiên, ô nhiễm môi trường xã hội, môi trường đang bị huỷ hoại nghiêm trọng, gây nguy cơ mất cân bằng sinh thái ảnh hưởng rất lớn đến chất lượng cuộc sống và sự phát triển của con người một trong những nguyên nhân chính là sự hiểu biết về môi trường và việc bảo vệ môi trường cũng như ý thức trách nhiệm của con người đối với môi trường còn hạn chế từ đó một vấn đề cấp thiết được đặt ra là phải tăng cường công tác tuyên truyền phổ biến kiến thức về môi trường và công tác bảo vệ môi trường cũng như việc xây dựng các quy hoạch, kế hoạch và các dự án bảo vệ môi trường môi trường và công tác bảo vệ môi trường hiện nay đối với chúng ta còn rất mới mẻ, mọi công việc triển khai của chính quyền các cấp cũng như đối với người dân, còn bỡ ngỡ và lúng túng vì chưa có kinh nghiệm trong thực tiễn nói chung và nhất là đối với các làng nghề truyền thống hiện nay đang gặp phải rất nhiều khó khăn trong công tác bảo vệ môi trường làng nghề truyền thống. Chính vì vậy khóa luận tốt nghiệp đại học, ngành Quản lý văn hóa – Nghệ thuật em chọn đề tài “Xây dựng và bảo vệ môi trường sinh thái trong các làng nghề trên địa bàn huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương”.

2. Mục đích nghiên cứu

+ Tìm hiểu những ảnh hưởng, tác động đến ô nhiễm môi trường của quá trình sản xuất sản phẩm hàng hóa ở các làng nghề thủ công.

+ Tìm hiểu các chất thải và quá trình xử lý chất thải ở các làng nghề thủ công ở huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đề tài tập trung nghiên cứu quá trình sản xuất và xử lý chất thải ở 3 làng nghề tiêu biểu như :

+ Làng nghề sản xuất giấy da Tam Lâm (gồm 3 thôn Phong Lâm, Trúc Lâm, Văn Lâm thuộc xã Hoàng Diệu).

+ Nghề mây tre đan ở làng Tràm xã Phương Hưng

+ Nghề làm bún ở thôn Đông Cạn xã Tân Tiến

Trên địa bàn huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương.

4. Phương pháp nghiên cứu

Căn cứ vào đường lối chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước về xây dựng, phát triển kinh tế - văn hóa và Nghị định bảo vệ vệ sinh môi trường xã hội. Dựa trên cơ sở lý luận của các khoa học liên ngành và chuyên ngành kết hợp với các phương pháp :

+ Khảo sát điền dã thực địa

+ Sưu tầm tổng hợp và phân tích tư liệu.

5. Đóng góp của đề tài

+ Làm sáng tỏ vai trò của môi trường và vấn đề xử lý chất thải để bảo vệ môi trường sinh thái.

+ Nhận diện thực trạng ô nhiễm môi trường và vấn đề xử lý chất thải trong các làng nghề thủ công.

+ Đề xuất những ý kiến nhằm khắc phục, xử lý chất thải bảo vệ môi trường ở 3 làng nghề thủ công trên địa bàn huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương hiện nay.

6. Bố cục

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo và phụ lục Khóa luận có kết cấu 3 chương:

Chương 1: Môi trường sinh thái trong các làng nghề ở nước ta hiện nay

Chương 2: Thực trạng môi trường sinh thái trong các làng nghề ở huyện Gia Lộc tỉnh Hải Dương.

Chương 3: Nâng cao hiệu quả xây dựng và bảo vệ môi trường sinh thái trong các làng nghề ở huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đinh Kim Chi, (2005), *Làng nghề Việt Nam và Môi trường*, Nxb Khoa học và Kỹ thuật
2. Phan Đại Doãn (2000) , *Làng xã Việt Nam, một số vấn đề kinh tế - xã hội – văn hóa*, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.
3. Vũ Ngọc Khánh – chủ biên (2001), *Làng văn hóa cổ truyền Việt Nam*, Nxb Thanh Niên, Hà Nội.
4. Trương Minh Hằng (2006), *Làng nghề thủ công mỹ nghệ miền Bắc*, Nxb Mỹ Thuật.
5. Ts. Mai Thế Hồn (2004), *Phát triển làng nghề truyền thống trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa*, Nxb Chính trị quốc gia.
6. Ts. Dương Bá Phương (2001), *Bảo tồn và phát triển các làng nghề trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa*, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.
7. Nghị định số 66/2006/NĐ-CP ngày 07 tháng 07 năm 2006 của chính phủ về phát triển ngành nghề nông thôn, Hệ thống văn bản quy phạm pháp luật [www. Vbqpl.moi.gov.vn](http://www.Vbqpl.moi.gov.vn)(Bộ Tư Pháp).
8. Bùi Văn Vượng (1996), *Việt Nam truyền thống nghề thủ công*, Nxb Hà Nội.
9. Bùi Văn Vượng (1997) , *Làng nghề thủ công truyền thống Việt Nam*, Nxb Hà Nội.
10. Trần Quốc Vượng (1996), *Nghệ thuật thủ công truyền thống Việt Nam và các vị tổ nghề*, Nxb Văn hóa dân tộc.
11. Trần Quốc Vượng (1996), *Sơ thảo lịch sử phát triển tiểu thủ công nghiệp Việt Nam*, Nxb Hà Nội.
12. Trần Minh Yên (2004), *Làng nghề truyền thống trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa*, Nxb Khoa học xã hội.